

เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ

เรื่อง 30 ปี ความสัมพันธ์ไทย - จีน 600 ปี ชำปองกวง/เจิ้งเหอ กับอยุธยาและอุษาคเนย์

วันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน 2548

เอกสารหมายเลข 2

เมื่อประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า การสำรวจทางทะเลของจีน สมัยต้นราชวงศ์หมิง (Ming)

วุฒิชัย มูลศิลป์

เอกสารหมายเลข 2

ไผ่ประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า การสำรวจทางทะเลของจีน สมัยต้นราชวงศ์หมิง (Ming)

บทความเรื่อง "เมื่อประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า: การสำรวจทางทะเลของจีนสมัยต้นราชวงศ์หมิง (Ming)" ปรับปรุงจากการบรรยายของ ดุฒิชัย มุตศิลป์ ภาควิชาภาควิชาประวัติศาสตร์ สำนักธรรมชาติวิทยาและกรมเมือง ราชบัณฑิตยสถาน และ กรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย กระทรวงวัฒนธรรม อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้เสนอในการประชุมสำนักธรรมชาติวิทยาและกรมเมือง ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2535 และได้ลงพิมพ์ในวารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2535

บทความนี้เริ่มต้นจากคำปรารภของนักประวัติศาสตร์ชาวอินเดียที่กล่าวถึงการเดินทางของวาสโค ดา กามา มาถึงเมืองท่ากาลิกัต อันเป็นจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ทั้งของอินเดียและของโลก ทำให้ผู้เขียนนึกถึงความเชี่ยวชาญในการเดินเรือทะเลของชาวจีนและการสำรวจทางทะเลของจีนในสมัยต้นราชวงศ์หมิง โดยนายพลเรือเจิ้งเหอ ระหว่างปี พ.ศ. 1948/1405 ถึง พ.ศ. 1976/1433 รวม 7 ครั้ง ที่มีภารกิจบันทึกเรื่องราวของเส้นทางและอาณาจักรที่กองเรือแล่นไปถึง อาทิ บันทีกของหม่าฮวน อันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเดินเรือ ฯลฯ ทำให้เห็นแสนยานุภาพทางทะเลของจีนที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกรกว่าชาวยุโรปในสมัยนั้น และหากว่าจีนยังคงสนับสนุนการเดินเรือทางทะเลอีกต่อไป โฉมหน้าประวัติศาสตร์ของจีนและของโลกก็อาจจะไม่เป็นเช่นที่ปรากฏในปัจจุบัน

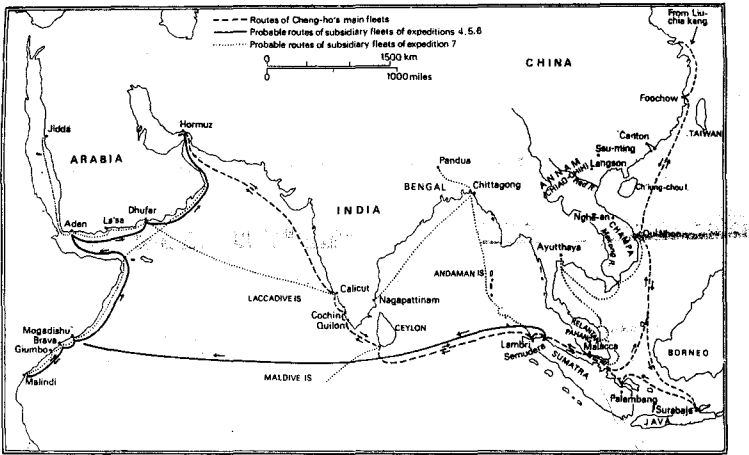
เมื่อประวัติศาสตร์โลกเกือบเปลี่ยนโฉมหน้า การสำรวจทางทะเลของจีน สมัยต้นราชวงศ์หมิง (Ming)*

วุฒิชัย มุลศิลป์ **

นักประวัติศาสตร์ชาวอินเดีย ชื่อ เค.เอ็ม. ปานิกการ์ (K.M. Panikkar) ได้กล่าวไว้ว่า "การที่วาสโก ดา กามา (Vasco da Gama) เดินทางถึงเมืองท่ากาลิกัต (Calicut) ในชายฝั่งภาคตะวันตกเฉียงใต้ของอินเดีย เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม ค.ศ.1498 (พ.ศ.2041) นับได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ของอินเดียและยุโรปอย่างไม่ต้องสงสัย" อันที่จริงจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์นี้ไม่ได้มีเพียงแต่อินเดียเท่านั้น หากรวมถึงอีกหลายๆ ชาติในเอเชียด้วย เพราะนับแต่นี้ชาติตะวันตกจะเริ่มเข้ามายึดและปกครองดินแดนส่วนใหญ่ของเอเชียถึงประมาณ 450 ปี จบจนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างไรก็ดี โฉมหน้าประวัติศาสตร์เอเชียและยุโรปหรือประวัติศาสตร์โลกอาจจะไม่เป็นดังที่เป็น ถ้ากิจกรรมหนึ่งในประวัติศาสตร์ไม่ถูกล้มเลิกไปง่ายๆ นั่นคือ การสำรวจทางทะเลของจีน

จีนสมัยราชวงศ์หมิง (เหมิง)

จีนในช่วงเวลาที่กล่าวถึงนี้อยู่ในสมัยต้นราชวงศ์หมิง (ค.ศ.1368-1644, พ.ศ.1911-2187) ซึ่งเป็นราชวงศ์ที่สามารถขับไล่พวกมองโกลที่มาตั้งราชวงศ์หยวน (หงวน) ปกครองประเทศจีนออกไปได้ ผู้สถาปนาราชวงศ์ คือ จูหยวนจาง (Zhu Yuanzhang, ค.ศ. 1368-1398, พ.ศ.1911-1941) หรือที่มักเรียกพระนามตามรัชศกว่า หงอู่ (Hong Wu) นักประวัติศาสตร์มักจะเปรียบเทียบพระองค์กับผู้สถาปนาราชวงศ์ฮั่น (Han) คือ ฮั่นเกาจู่ (ฮั่นโกโจ - Han Gao Zu) เพราะก้าวขึ้นมาจากการเป็นสามัญชนเหมือนกัน และมีการศึกษาน้อย ภารกิจที่สำคัญของจักรพรรดิหงอู่ คือ การขับไล่พวกมองโกลให้พ้นจากเขตแดนจีน และสร้างความยิ่งใหญ่ให้กับจีนดั้งเดิม พระองค์ได้ตั้งราชธานีอยู่ที่

แสดงเส้นทางสำรวจทางทะเลของเจิ้งเหอ

นครหนานจิง (นานกิง) ใกล้ปากแม่น้ำฉางเจียง (แยงซีเกียง - Changjiang) เมื่อจักรพรรดิหิงอู่สวรรคต นั้ดาของพระองค์ คือ จูย่นเหวิน (Zhu Yunwen, ค.ศ.1398-1402, พ.ศ.1941-1945) ขึ้นครองราชย์ต่อ และมีพระนามรัชศกว่า ฉีเยินเหวิน (Chienwen) แต่ไม่ช้าก็เกิดต่อสู้อย่างรุนแรงทางตอนเหนือของจีน เพราะการแย่งชิงอำนาจโดยโอรสองค์ที่ 4 ของจักรพรรดิหิงอู่ นามว่า จู ดี (Zhu Di) เป็นกบฏต่อหน้าตาของตน สุดท้ายจูดีเป็นผู้ชนะ เมื่อครองราชย์ทรงพระนามว่า เจิ้งจู่ (Cheng Zu, ค.ศ. 1402-1424, พ.ศ.1945-1967) และมีพระนามรัชศกว่า หย่งเล่อ (ยุงไล่-Yong Le) ส่วนจูย่นเหวิน หลบหนีจากหนานจิง และเชื่อว่ามายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หย่งเล่อเป็นจักรพรรดิที่มีพระปรีชาสามารถสูงมาก ทรงทำให้จีนมีความเข้มแข็งทางการเมือง มีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอำนาจทางทหารแผ่ไปไกลทั้งทางบกและทางทะเล ใน ค.ศ.1421 (พ.ศ.1964) ทรงย้ายนครหลวงไปทางเหนือและพระราชทานนาม เป่ย์จิง (ปักกิ่ง - Beijing) ซึ่งแปลว่านครหลวงทางเหนือ ซึ่งจะเป็นนามคู่กับหนานจิง (นานกิง) ซึ่งแปลว่า นครหลวงทางใต้ โดยที่หนานจิงจะมีความสำคัญรองลงมา ในพระราชกรณียกิจทั้งหลายของพระองค์ การสำรวจทางทะเลนับได้ว่าเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่มากเรื่องหนึ่ง

สาเหตุการสำรวจทางทะเล

อะไรเป็นสาเหตุของการสำรวจทางทะเลที่จักรพรรดิหย่งเล่อทรงริเริ่มขึ้นมา เป็นคำถามที่นักประวัติศาสตร์ทั้งหลายถกกันมาก อะไรเป็นเรื่องที่พระองค์ต้องการอย่างแท้จริง และทำไมอยู่ๆ การสำรวจนี้จึงหยุดลงเฉยๆ แทนที่จะดำเนินการต่อดังที่โปรตุเกสและสเปนทำในเกือบ 1 ศตวรรษต่อมา คำอธิบายตามที่หลักฐานของจีนให้ไว้ คือ ประการแรกเพื่อติดตามจักรพรรดิที่หลบหนีไป ซึ่งอาจอยู่ในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประการที่ 2 เพื่อ "อวดธง" "ทำให้ประชาชนในภาคใต้โพ้นทะเลประทับใจในอำนาจและความมั่นคงของราชวงศ์หมิง" และ "นำชาติทั้งหลายนับร้อยนับพันให้มาถวายบรรณาการแก่อาณาจักรกลาง (จีน)"²

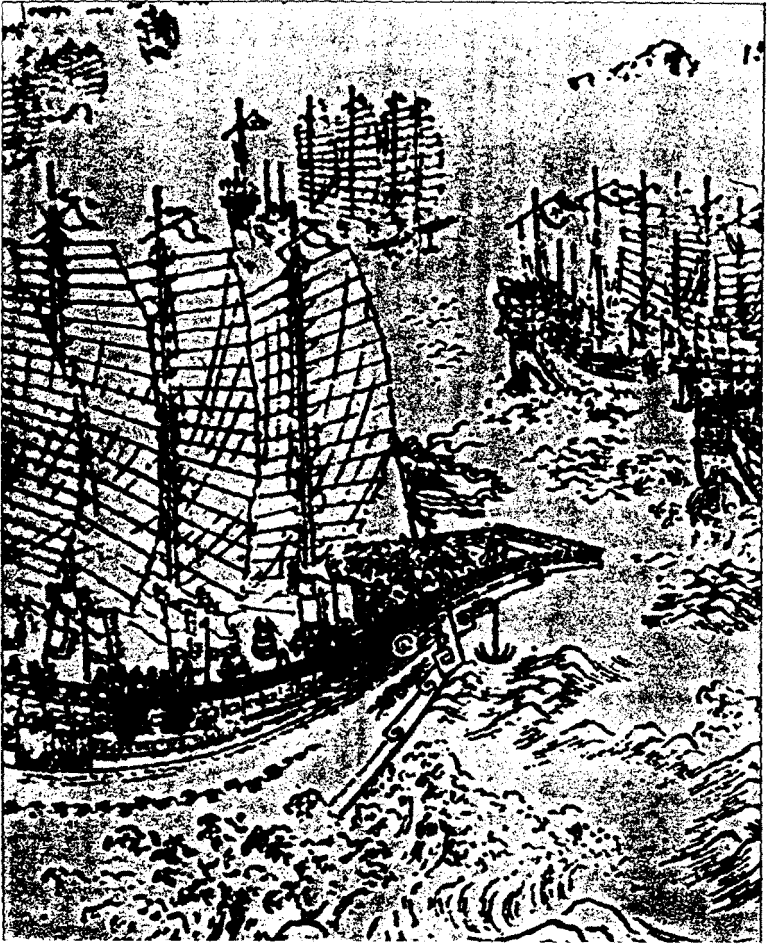
เหตุผลทั้ง 2 ประการดังกล่าวนี้ประการแรกเป็นเรื่องที่จักรพรรดิหย่งเล่อทรงปรารถนามาก เพราะไม่พบพระศพของจักรพรรดิเจี้ยนเหวินที่เป็นนัดดาของพระองค์ในพระราชวังที่เมืองหนานจิง และมีคำเล่าลือกันต่างๆ นานาเกี่ยวกับจักรพรรดิเจี้ยนเหวินเรื่องหนึ่งที่มีคนเชื่อกันมากคือ จักรพรรดิเจี้ยนเหวินปลอมตัวเป็นพระภิกษุแล้วจาริกมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น จักรพรรดิหย่งเล่อ จึงทรงให้ส่งกองเรือออกติดตามจับจักรพรรดิเจี้ยนเหวินให้ได้ เพราะจักรพรรดิเจี้ยนเหวินเคยประกาศว่าจะกลับมายึดอำนาจคืน เรื่องเล่าลือนี้นี้ยังคงมีอยู่ต่อมาแม้หลังสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ จนเป็นเหตุให้มีผู้คนถูกประหารชีวิตเพราะอ้างว่าเป็นจักรพรรดิเจี้ยนเหวิน³ ในทัศนะของนักประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ดังเช่น หลี (Dun J. Li) เห็นว่าเหตุผลข้อนี้ถ้าจะมีความสำคัญต่อการสำรวจทางทะเลก็คงเพียงเฉพาะการสำรวจเที่ยวแรกเท่านั้น สำหรับเที่ยวต่อๆ มา คงไม่จริงเพราะกองเรือเดินทางไปไกลมากถึงตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นดินแดนของผู้นับถือศาสนาอิสลาม⁴ และในทัศนะของผู้ศึกษาช่วงเวลานี้โดยเฉพาะ เช่น เดรเยอร์ (Edward L. Dreyer) และ ฮก-ลัม ชาน (Hok-Lam Chan) ต่างมีความเห็นว่า เหตุผลในประการที่ 2 มีความสำคัญมากกว่า และมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในการสำรวจทางทะเลเที่ยวหลังๆ นั่นคือ จักรพรรดิหย่งเล่อเห็นผลประโยชน์ทางการทูต การค้า และการเดินเรือ จักรพรรดิหย่งเล่อเติบโตขึ้นมาในช่วงที่ราชวงศ์หมิงมีการติดต่อค้าขายกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อย่าง กว่างขวาง ได้เห็นทูตต่างแดนนำบรรณาการพร้อมของแปลกๆ มาถวาย ความสนพระทัยต่อของแปลกๆ สัตว์ประหลาดมีอยู่ชั่วชีวิตของพระองค์ แต่ในตอนปลายของจักรพรรดิหงอู่ นโยบายของจีนเปลี่ยนไป หันมาเก็บตัวมากขึ้น จักรพรรดิหย่งเล่อจึงกลับไปใช้นโยบายเดิมที่จะนำชาติทั้งหลายยอมรับความยิ่งใหญ่ อำนาจ ความมั่งคั่งของจีน⁵ นอกจากนี้ การสำรวจทางทะเลยังเป็น การแสวงหาความมั่งคั่งร่ำรวยจากต่างแดน ดังชื่อเรือของเจิ้งเหอ (Zheng He) คือ เป้าจวน ซึ่งแปลว่า "เรือสมบัติ" อีกทั้งเป็นการศึกษาแผนการของพวก มองโกล ซึ่งยังมีอำนาจอยู่ทางตะวันตกของเอเชีย⁶ ดังนั้น ในเหตุผลข้อที่ 2 นี้ จักรพรรดิหย่งเล่อซึ่งถือว่าตนเป็นโอรสแห่งสวรรค์ (เทียนจื่อ) จึงปรารถนาที่จะทำให้ผู้คนทั้งหลายในพิภพนี้มาอยู่ "ใต้ฟ้า" หรือ "ใต้สวรรค์" (เทียนเซี่ย) คือ อยู่ภายใต้อำนาจของจีนซึ่งเป็นอาณาจักรกลาง

หัวหน้าคณะสำรวจทางทะเล

การสำรวจทางทะเลในต้นราชวงศ์หมิงทั้งหมด 7 ครั้งอยู่ระหว่างปี ค.ศ.1405-1433 (พ.ศ.1948-1976) ดำเนินไปภายใต้การนำของนายพลเรือ เจิ้งเหอ (ค.ศ.1371-1434, พ.ศ.1914-1977) ผู้เป็นขันทีและนับถือศาสนาอิสลาม เจิ้งเหอ เกิดที่มณฑลหยุนหนาน (ยูนนาน) มีชื่อเดิม คือ ซานเป่า (Sanbao) แซ่หม่า (Ma) บิดาของเขานับถือศาสนาอิสลาม เคยแสวงบุญไปยัง เมกกะ ซึ่งทำให้ซานเป่ามีความคิดฝันในเรื่องการเดินทางมาก เมื่อจักรพรรดิ หงอู่ยกทัพเข้าปราบพวกมองโกลที่มณฑลหยุนหนาน ซานเป่าซึ่งมีอายุแค่ 12 ขวบ ถูกจับ และถูกทำให้เป็นขันทีเพื่อรับใช้เจ้าชายจู้ตี้ ที่นครหนานจิง ความเฉลียวฉลาดของซานเป่าทำให้เจ้าชายจู้ตี้โปรดปรานเขามาก จึงส่งเสริมให้ ซานเป่าได้เล่าเรียนทั้งหนังสือคลาสสิกและยุทธศาสตร์เมื่อจู้ตี้ขึ้นครองราชย์ สมบัติ ทรงพระราชทานนาม เจิ้งเหอ แก่ซานเป่า และแต่งตั้งให้เขาเป็นขันทีผู้ดูแลกิจการภายในพระราชวัง

เมื่อจักรพรรดิหย่งเล่อทรงจัดกองเรือเพื่อสำรวจทางทะเล จึงทรงเลือก เจิ้งเหอเป็นผู้บัญชาการกองเรือเพราะ "มีบุคลิกดี เฉลียวฉลาด ไม่มีขันทีคนไหน เทียบเขาได้" ผู้ช่วยที่สำคัญของเจิ้งเหอ 2 คน คือ หวางจิงหง (หรือ หวางกั๋งถง ถึงแก่กรรมประมาณ ค.ศ.1434, พ.ศ.1977) และยังเซียนก็เป็นขันทีเช่นกัน

ภาพพิมพ์บล็อกไม้ แสดงกองเรือของเจิ้งเหอ

สมควรกล่าวไว้ในที่นี้ว่า ชันทีเป็นสิ่งชั่วร้ายที่จำเป็นในราชสำนักจีน เพราะก่อให้เกิดปัญหามากมายในราชสำนักและการปกครองของจีน จักรพรรดิหงอู่เคยทรงเตือนให้ระมัดระวังพวกชันทีโดยสร้างป้ายเหล็กสูง 3 ฟุตไว้ในวังจารึกว่า "พวกชันทีที่ดองไม่เกี่ยวข้องกับการปกครอง" ทั้งได้ออกกฤษฎีกาว่าพวกชันทีที่จะต้องอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ตลอดไปพระองค์เคยตรัสกับเสนาบดีของพระองค์ว่า "ใครที่ใช้พวกชันทีเป็นหูเป็นตา จะต้องตาบอดและหูหนวก...."

วิธีที่จะจัดการกับพวกนี้คือทำให้มันกลัวกฎเกณฑ์ต่างๆ และอย่าให้รางวัลความดีความชอบ"⁸ อย่างไรก็ตามก็เพียงหลังสมัยจักรพรรดิหงอู่ประมาณ 50 ปี พวกชนที่ในวังที่มีการศึกษาก็มีอยู่ทั่วไป และพวกนี้ได้รับตำแหน่งสูงในการปกครองบ้านเมืองด้วย

ในกรณีของเจิ้งเหอและพวกในการสำรวจทางทะเล แม้ว่าจะไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการปกครอง แต่พวกขุนนางที่เป็นผู้คงแก่เรียนก็ไม่พอใจ จนเป็นเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การสิ้นสุดของการสำรวจทางทะเล

การสำรวจทางทะเล

กองเรือสำรวจทางทะเลภายใต้เจิ้งเหอเป็นกองเรือใหญ่ แต่กองเรือขนาดใหญ่นี้ไม่ใช่เริ่มสร้างในสมัยราชวงศ์หมิง หากเริ่มพัฒนามาก่อนหน้าสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อเป็นเวลาถึง 3 ศตวรรษแล้ว โดยจักรพรรดิเกาจง (Gao Zong, ค.ศ. 1126-1162, พ.ศ.1669-1705) แห่งราชวงศ์ซ่งใต้ (ซ่งใต้) ซึ่งมีเมืองหลวงที่เมืองหางโจว (ฮังเจา - Hangzhou) ได้เริ่มสร้างกองเรือขนาดใหญ่เพื่อการค้าทางทะเลจีนตะวันออกและเพื่อปกป้องแม่น้ำฉางเจียงจากการรุกร้าโจมตีของพวกป่าเถื่อนทางเหนือ เมื่อราชวงศ์หยวนพิชิตราชวงศ์ซ่งใต้ลงได้ คูบีไลข่าน (กุบไลข่าน) ก็ได้สืบทอดกองเรือของราชวงศ์ซ่งใต้ไว้พร้อมกับสร้างเพิ่มเติม และใช้กองเรือนี้โจมตีญี่ปุ่น 2 ครั้งนี้ ค.ศ.1274 (พ.ศ.1817) และ ค.ศ.1281 (พ.ศ.1824), จามปา ค.ศ.1282 (พ.ศ.1825), ลีวฉิว (ริวกิว) ค.ศ.1291 (พ.ศ.1834), และชาว ค.ศ.1292 (พ.ศ.1835)⁹ การยกกองทัพเรือขนาดใหญ่ไปโจมตีอาณาจักรที่ห่างไกล แสดงให้เห็นประสิทธิภาพของนักเดินเรือและขนาดเรือได้อย่างดี⁽¹⁾

กองเรือของเจิ้งเหอที่เดินทางไปยังซีหยาง (Xiyang) หรือทะเลตะวันตก ซึ่งหมายถึงทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ต่อที่ต่อเรือที่เมืองหนานจิง, ฉวนโจว (Chuanzhou), ซูโจว (Soozhou), หางโจว เป็นเรือขนาดใหญ่ เรือที่ใหญ่ที่สุดมีดาดฟ้า ๔ ชั้น กว้างประมาณ 212 ฟุต ยาว 517 ฟุต ภายในแบ่งเป็นห้องๆ มีทั้งห้องส่วนตัวและห้องโดยสาร สามารถปลูกผักในถังไม้ มีความเร็ว 6 นอตต่อชั่วโมง¹⁰ กองเรือของเจิ้งเหอออกสำรวจทางทะเลรวม 7 ครั้ง (6 ครั้ง

อยู่ในสมัยจักรพรรดิหย่งเล่อ) คือ

ครั้งที่ 1 ออกเดินทางในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1405 (พ.ศ.1948) โดยมีเจิ้งเหอเป็นผู้บัญชาการ ประกอบด้วยเรือขนาดใหญ่ 60 ลำ ขนาดยาว 255 ลำ มีลูกเรือทั้งหมด 27,870 คน กองเรือชุมนุมที่ลิ่วเจี๋ยคังใกล้ๆ กับเมืองซูโจว แล้วออกเดินทางเลียบชายฝั่งผู้เจี้ยน (ฟูเกี้ยน) จากนั้นตัดผ่านไปอาณาจักรจามปา, ขวา, มะละกา, เซมูเดรา (Semudera) และ แลมบริ (Lambri) ทางสุมาตราตอนเหนือ จากนั้นเดินทางไปเกาะลังกา คุยลอน (Quilon) และ กาลิกัต ในการเดินทางขากลับใน 2 ปีต่อมา เจิ้งเหอได้นำคณะทูตนำบรรณาการจากกาลิกัต, เซมูดารา, คุยลอน, มะละกา และอีกหลายอาณาจักรไปที่นครหนานจิงด้วย อนึ่ง ในขากลับนี้กองเรือของเจิ้งเหอได้ปราบโจรสลัดจีนเงินจื่ออี่ (ตาย ค.ศ.1407, พ.ศ.1950) ที่ยึดเมืองปาเล็มบัง และควบคุมช่องแคบมะละกากลางได้ และนำตัวเงินจื่ออี่ไปประหารชีวิตที่นครหนานจิงด้วย ชัยชนะของเจิ้งเหอก่อให้เกิดความประทับใจในหมู่ประชมุขของอาณาจักรในช่องแคบมะละกามาก

ครั้งที่ 2 มีคำสั่งให้ออกเดินทางในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1407 (พ.ศ.1950) แต่ออกเดินทางในต้นปีถัดมา ด้วยกองเรือที่มีขนาดเล็กกว่าเดิม แวะที่อยุธยา, ขวา, สุมาตราตอนเหนือ และมุ่งสู่มหาสมุทรอินเดียที่เมืองกาลิกัตและโคชิน (Cochin) ที่เมืองกาลิกัตเจิ้งเหอได้ทำป้ายจารึกเล่าเรื่องการเดินทางพร้อมทั้งมอบตราและของขวัญจากจักรพรรดิจีนแก่กษัตริย์ของกาลิกัตด้วย ในขากลับกองส่วนหนึ่งแวะที่อยุธยา อีกส่วนหนึ่งแวะที่ขวา ที่ขวาเจิ้งเหอเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจของผู้ปกครองท้องถิ่นด้วย กองเรือเดินทางกลับถึงนครหนานจิงในฤดูร้อน ค.ศ.1409 (พ.ศ.1952)

ครั้งที่ 3 ออกเดินทางในเดือนตุลาคม ค.ศ.1409 ประกอบด้วยเรือ 48 ลำ ลูกเรือประมาณ 30,000 คน จากชายฝั่งผู้เจี้ยนสู่จามปา, ขวา, มะละกา, เซมูเดรา จากนั้นไปลังกา, คุยลอน, โคชิน และกาลิกัต (กองเรือของเจิ้งเหอส่วนหนึ่งแวะที่อยุธยาด้วย) ที่ลังกาเจิ้งเหอได้ถวายสิ่งของให้กับวัดพุทธศาสนาพร้อมกับทำป้ายจารึกเป็นภาษาจีน เปอร์เซีย และทมิฬไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในการเดินทางขากลับจากกาลิกัตใน ค.ศ.1411 (พ.ศ.1954) กษัตริย์ของลังกา⁽²⁾

ได้โจมตีกองเรือของเจิ้งเหอ แต่ไม่สำเร็จ ช້วยังถูกเจิ้งเหอจับได้พร้อมทั้งเชื้อพระวงศ์ เจิ้งเหอนำตัวกษัตริย์ลังกาไปนครหนานจิงในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1411(ซึ่งเป็นเวลาเดินทางถึงจีนในการสำรวจทางทะเลครั้งที่ 3 นี้) แต่จักรพรรดิหย่งเล่อโปรดให้ปล่อยตัว และให้เดินทางกลับลังกาได้

ครั้งที่ 4 จากฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ.1413 (พ.ศ.1956) ถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ.1415 (พ.ศ.1958) ประกอบด้วยเรือขนาดใหญ่ 63 ลำ ลูกเรือ 27,670 คนมุ่งสู่จุดหมายปลายทางเดิม หลังจากแวะที่จามปา, กลันตัน, ปะหัง,ชวา, ปาเล็มบัง,มะละกา,เซมูเดรา⁽³⁾ และแลมปรีแล้ว กองเรือแล่นข้ามมหาสมุทรอินเดีย ไปหยุดที่ลังกาแล้วส่งกองเรือบางส่วนสำรวจดินแดนใหม่ๆ ประกอบด้วย มัลดีฟส์ (Maldives) เบงกอล ฮอร์มุซ (Hormuz) ในอ่าวเปอร์เซีย และอีกหลายรัฐในแอฟริกาตะวันออก ซึ่งก่อให้เกิดความตระหนักตกใจแก่เจ้าผู้ครองรัฐทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง เพราะกลัวว่าจะทำให้ผลประโยชน์ทางการค้าและอำนาจของตนหมดไป ดังนั้นในซากลับของการเดินทางครั้งที่ 4 นี้ ทูตจากอาณาจักรต่างๆ ตั้งแต่จามปาถึงโมกาดิชู (Mogadishu) และมาลินดี (Malindi) ในแอฟริกาตะวันออก รวม 18 แห่ง ต่างนำบรรณาการไปถวายยังราชสำนักหมิง เหตุการณ์นี้ถือได้ว่าเป็นจุดสูงสุดของอำนาจจีนในภาคพื้นทะเล

ครั้งที่ 5 ออกเดินทางในฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ. 1417 (พ.ศ.1960) เป็นการนำทูตของ 18 อาณาจักรกลับดินแดนของตนและกลับถึงจีนในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1419 (พ.ศ.1962) คราวนี้กองเรือเดินทางไกลออกไปอีกในแอฟริกาตะวันออก จนถึงโซมาลีแลนด์ (Somaliland) และแซนซิบาร์ (Zanzibar) ในซากลับเจิ้งเหอได้นำบรรณาการที่ผู้ครองอาณาจักรทั้งหลายถวายแต่จักรพรรดิจีนกลับไปนครหนานจิงด้วย ดังเช่น สิงห์โต, เสือดาว, นกกระจอกเทศ, ม้าลาย, แรด, ยีราฟ ซึ่งทำให้จักรพรรดิหย่งเล่อชื่นชอบมาก สำหรับยีราฟนั้นชาวจีนเหมาเอาว่าเป็นกิเลน ซึ่งเป็นสัตว์ในตำนานของจีน

ครั้งที่ 6 มีคำสั่งให้ออกเดินทางในเดือนมีนาคม ค.ศ.1421 (พ.ศ.1964) เพื่อนำทูตกลับอาณาจักรของตน กองเรือประกอบด้วยเรือขนาดใหญ่ 41 ลำ เมื่อกองเรือถึงสุมาตรา กองเรือได้แยกตัวออก กองเรือส่วนหนึ่งพร้อมด้วยเจิ้งเหอเดินทางกลับนครหนานจิงในเดือนกันยายน ค.ศ.1422 (พ.ศ.1965)

กองเรือส่วนที่เหลือเดินทางไปฮอร์มุซ, ดูฟาร์ (Dhufar), เอเดน (Aden) โมกาดิชู, บราวา (Brava) ทางชายฝั่งโซมาลี นอกจากนี้ กองเรือยังได้แวะที่มัลดีฟส์, ลังกา, กาลิกัต และโคชิน เช่นเดียวกันกองเรือได้นำทูตจากดินแดนต่างๆ ไปจีนด้วย

ในต้นปี ค.ศ.1424 (พ.ศ.1967) จักรพรรดิหย่งเล่อทรงสั่งให้เจิ้งเหอออกเดินทางอีก คราวนี้ไปเมืองปาเล็มบัง เพื่อส่งข้าหลวงจีนไปประจำที่นั่น แต่จักรพรรดิหย่งเล่อสวรรคตเสียก่อน จักรพรรดิจูเกาจื่อ (Zhu Gaozhi) หรือหงซี (Hongxi, ค.ศ.1424-1425, พ.ศ.1967-1968) ทรงไม่เห็นด้วยกับการสำรวจทางทะเล การเดินทางจึงหยุดชะงักลง แต่เมื่อจักรพรรดิจันจี้ (Zhu Zhanji) หรือชวนเต๋อ (Xuande, ค.ศ.1425 -1435, พ.ศ.1968 -1978) ขึ้นครองราชย์จึงโปรดให้เจิ้งเหอนำกองเรือออกสำรวจทางทะเลต่ออีก

ครั้งที่ 7 ระหว่าง ค.ศ.1431-1433 (พ.ศ.1974-1976) ในครั้งนี้เจิ้งเหอซึ่งมีอายุได้ 60 ปี ได้นำกองเรือขนาดใหญ่จำนวน 100 ลำ พร้อมลูกเรือ 27,500 คน ออกเดินทางจากอู่หนูเหมิน (Wuhumen) ในมณฑลฝูเจี้ยนเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1431 การเดินทางครั้งนี้ได้แวะเยี่ยมเมืองและอาณาจักรต่างๆ มากกว่า 20 แห่งรวมทั้งจามปา, ซวา, ปาเล็มบัง, มะละกา, ชายฝั่งมะละบาร์ (ชายฝั่งทางใต้ปากตะวันตกของอินเดีย), ฮอร์มุซ, กองเรือบางส่วนแล่นจากกาลิกัตไปยังเจดดาห์ (Jed-dah), เมกกะ และมาบรรจบกับกองเรือส่วนใหญ่ที่ผ่านเขตแดนและชายฝั่งคาบสมุทรรอบเบียดอนได้¹¹

การสิ้นสุดของการสำรวจทางทะเล

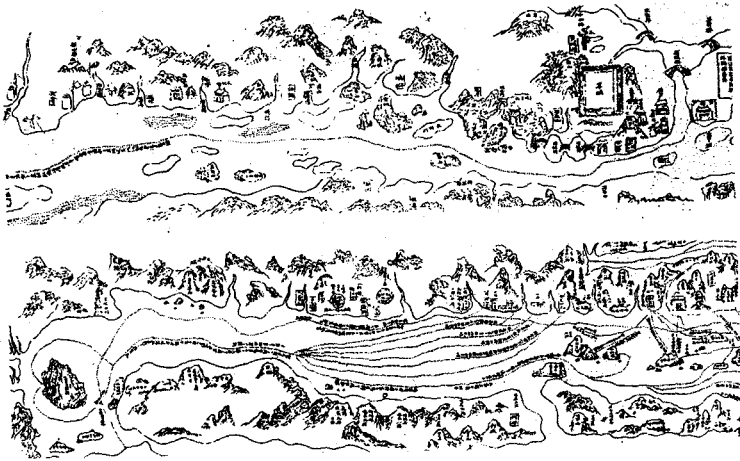
หลังจากการเดินทางครั้งที่ 7 เจิ้งเหอซึ่งมีอายุได้ 62 ปี ได้รับตำแหน่ง "ผู้บัญชาการทหาร" (ไซเป่ย์) ที่หนานจิงเป็นเกียรติยศปีต่อมาเจิ้งเหอก็ตึงแก่กรรม และกล่าวได้ว่ากองเรือของเจิ้งเหอก็ตึงที่สุดลงพร้อมๆ กับ ชีวิตของเจิ้งเหอด้วย จักรพรรดิที่ครองต่อจากชวนเต๋อไม่ใช้การสนับสนุน และออกคำสั่งห้ามการต่อเรือใหม่ พวกขุนนางที่เป็นนักปราชญ์-ผู้ดีก็คัดค้าน เพื่อไม่ให้เกิดการสำรวจทางทะเลฟื้นขึ้นมาใหม่ จึงปลดลูกเรือทั้งหลายให้แยกย้ายกันไป แผนที่การเดินทางเรือถูกเผาโดยหลิวต้าเซีย่ย์ (Liu Daxia) เสนาบดีกระทรวง

กลาโหม เรือทั้งหลายถูกปล่อยให้ผุพังไปตามกาลเวลาใน ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) ได้ค้นพบทางเรือเรือทำด้วยไม้ขนาดใหญ่ใกล้ๆ กับอู่ต่อเรือที่เมืองหนานจิง¹² การสิ้นสุดของเรือของเจิ้งเหอเป็นการสิ้นสุดอำนาจทางทะเลของจีน และในไม่ช้าชายฝั่งทะเลของจีนก็ถูกรบกวอดด้วยโจรสลัดญี่ปุ่น

อะไรทำให้การสำรวจทางทะเลสิ้นสุดลง คำอธิบายในเรื่องนี้ คือ ⁽¹⁾ เป็นการสำรวจที่เสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ในเวลาเดียวกันนั้นรัฐบาลยังต้องใช้จ่ายในด้านอื่นมาก โดยเฉพาะการก่อสร้างพระราชวังที่นครหลวงแห่งใหม่ - เป่ย์จิง พระราชวัง "นครต้องห้าม" ที่จักรพรรดิหย่งเล่อทรงสร้างมีห้องมากกว่า 9,000 ห้อง ใช้ช่างมากกว่า 100,000 คนและคนงานมากกว่า 1,000,000 คน กองเรือของเจิ้งเหอถูกตำหนิว่าเป็นการผจญภัยที่ฟุ่มเฟือย ไม่ได้รับผลตอบแทนที่เป็นมรดกเป็นผล นอกจากนิทานและสัตว์ประหลาด ⁽²⁾ ความไม่พอใจของขุนนางที่เป็นผู้ดีนักปราชญ์ต่อชนชั้นที่ ซึ่งเป็นความรู้สึกเหยียดหยามพวกชนชั้นที่มีตลอดมาในประวัติศาสตร์จีน พวกผู้ดีนักปราชญ์ได้กล่าวหาว่าการสำรวจทางทะเลนี้เป็น "ธุรกิจของพวกชนชั้นที่" การดูแคลนเหยียดหยามพวกชนชั้นที่ จึงทำให้พฤติกรรมของเจิ้งเหอได้รับความสนใจน้อยในประวัติศาสตร์จีน ⁽³⁾ พวกมองโกลเริ่มคุกคามจีนอีก ทำให้จักรพรรดิต้องแบ่งความสนพระทัยไปให้เรื่องที่เป็นความอยู่รอดของจีนมากกว่า

ความล้มเหลวของการสำรวจทางทะเล?

การยุติการสำรวจทางทะเลจะถือเป็นความล้มเหลวได้หรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องถกเถียงเพราะจะมีความเห็นหลากหลาย แต่ถ้าพิจารณาตามสาเหตุที่นำไปสู่การสำรวจทางทะเล ในประการแรก ที่เป็นการติดตามจักรพรรดิที่เป็นนักดาที่หลบหนีไปนั้น กองเรือไม่สามารถติดตามจนพบตัวได้ ส่วนในประการที่ 2 ที่เป็นผลประโยชน์ทางการทูตการค้า การเดินเรือ และ "อวดธง" ในด้านนี้ จะปรากฏผลชัดเจนกว่า หม่าฮวน (Ma Huan) ซึ่งเคยเดินทางกับกองเรือของเจิ้งเหอด้วย ได้บันทึกไว้ว่า "พระบรมราชโองการของจักรพรรดิได้รับการแซ่ซ้องจากดินแดนต่างๆ หนั่งที่ไปเยือน" และในช่วงเวลา 28 ปีของการสำรวจทางทะเล มีกษัตริย์ 4 องค์ ทูตมากกว่า 30 อาณาจักร ได้เดินทางไปจีนเพื่อแสดง

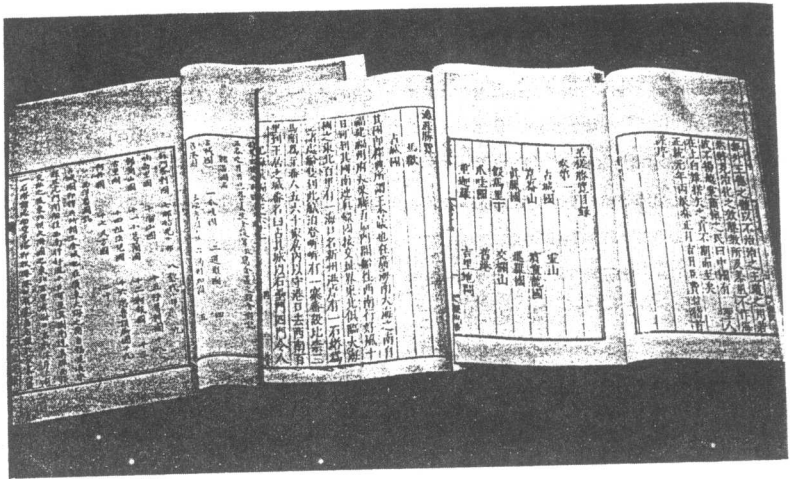

แผนที่ (บางส่วน) เส้นทางเดินเรือของเจ้เหอ

ความจงรักภักดี และนำบรรณาการไปถวาย ในแง่การค้า สินค้าจากจีน ดังเช่น ผ้าไหม, ผ้าปัก, รม, ไซมุก, หนังสือ, ทองคำ, เงิน, หม้อเหล็กสามขา อยู่ในบัญชีของกองเรือที่ไปยังดินแดนต่างๆ ส่วนสินค้าจากต่างแดน เช่น อัญมณี, เครื่องเทศ, ตัวยาสมุนไพร, สัตว์ประหลาด ได้ถูกนำเข้าไปสู่อณาจักรกลาง

ในส่วนตัวของเจ้เหอก็ได้รับการยกย่องอย่างสูงจากประมุขของชาวพื้นเมือง จนถึงกับมีการตั้งศาลเจ้าให้ ศาลเจ้าเจ้เหอหรือที่ในไทยเรียกว่า ศาลเจ้าข้าปอกง มีอยู่ที่อยุธยา⁽⁴⁾ และที่อื่นอีก และยังมีศาลเจ้าข้าปอกงที่มะละกา (มาเลเซีย) และอินโดนีเซียด้วย นอกจากนี้ ลูกเรือของเจ้เหอยังมาสร้างตำนานรักกับหญิงสาวพื้นเมือง จนก่อให้เกิดเรื่องราวเล่าขานในปัจจุบัน

คุณค่าของการสำรวจทางทะเลอีกประการหนึ่ง คือ การบันทึกเรื่องราวของเส้นทางและอาณาจักรที่กองเรือแล่นไปถึง ซึ่งมีคุณค่าทั้งทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเดินเรือ ฯลฯ บันทึกสำคัญที่ลูกน้องของเจ้เหอบันทึกไว้ คือ ซีหนยาง ฟานกัวอ จื่อ (บันทึกว่าด้วยอาณาจักรปาเถื่อนทางทะเลตะวันตก) พิมพ์ออกมาใน ค.ศ.1434 (พ.ศ.1977), ซิง ฉง เซิงหลาน (การค้นพบที่นำพิศวงโดยกองเรือสุโขบจักรวาล) พิมพ์ออกมาใน ค.ศ.1436

(พ.ศ.1978) และ อิง หย่า เซิงหลาน (ความน่าพิศวงมหาสมุทร) โดยขันทีหม่า ฮวน⁽⁵⁾ พิมพ์ออกมาใน ค.ศ.1451 (พ.ศ.1994)

การสำรวจทางทะเลทำให้ประวัติศาสตร์เปลี่ยนโฉมหน้าได้อย่างไร

ศาสตราจารย์พอล เคนเนดี ได้กล่าวไว้ในหนังสือที่โด่งดังของเขาว่า กองเรือของเจิ้งเหอ "สามารถที่จะแล่นอ้อมแอฟริกาได้ และ "ค้นพบ" โปรตุเกส ได้ในเวลาหลายสิบปีก่อนที่กองเรือของเจ้าชายเฮนรีนักเดินเรือ จะมุ่งลงสู่ทางใต้ของคิวตา (Ceuta)" ¹³ นั่นคือ จีนหรือเจิ้งเหอ จะเป็นผู้ค้นพบโปรตุเกสและประเทศอื่นๆ แทนที่จะเป็นโปรตุเกส หรือ วาสโค ดา กามา เป็นผู้ค้นพบเอเชีย โดยเส้นทางเรือ และถ้าเป็นเช่นนั้น โฉมหน้าประวัติศาสตร์เอเชียและยุโรปก็จะเปลี่ยนไปไม่เป็นดังที่ เค.เอ็ม. ปานิกการ์ได้กล่าวไว้ ความเห็นเช่นนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ไม่เฉพาะนักประวัติศาสตร์ที่ศึกษาประวัติศาสตร์จีน เพราะในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 ความรู้ ความสามารถความมั่งคั่ง อำนาจทางทหารของจีนสูงกว่ายุโรป โดยยุโรปกำลังอยู่ในช่วงเวลาสุดท้ายของสมัยกลางหรือยุคมืด การฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) ในอิตาลีเพิ่งจะเริ่มต้น ถ้าจะเปรียบเทียบกองเรือของวาสโค ดา กามา ที่เที่ยวแรกที่ถึงอินเดียใน

ค.ศ.1498 ก็มีเรือเพียง 4 ลำ ลูกเรือไม่ถึง 200 คน ซึ่งเทียบไม่ได้เลยกับกองเรือไม่ว่าในเที่ยวใดของเจิ้งเหอ

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าเสียดายสำหรับจีน ที่ความรู้ทางการต่อเรือเดินเรือที่สั่งสมกันมานานกว่า 3 ศตวรรษ ไม่มีการนำมาใช้อีกต่อไป จีนไม่มีบุคคลดังเช่น เฮนรี นักเดินเรือ มาสับบัสสนุนการสำรวจทางทะเลต่อ ไม่สนใจต่อการเป็นมหาอำนาจทางทะเล ไม่สนใจต่อการค้าระหว่างประเทศ มีหน้าซ้ำเมื่อโจรสลัดญี่ปุ่นปล้นสดมภ์ชายฝั่งทะเลของจีน แม้ในบริเวณศูนย์กลางการต่อเรือเดินเรือ จีนก็ไม่เคยรื้อฟื้นกองเรือขึ้นมาใหม่ สิ่งที่จีนทำก็เพียงอพยพประชาชนออกจากชายฝั่งทะเล ซึ่งดูเป็นเรื่องน่าประหลาด ดังนั้นนานน้ำทะเลจีนจึงเป็นเขตอิทธิพลของญี่ปุ่นและต่อมาคือ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ สุดท้ายจีนก็ถูกเจ้าทะเลดังกล่าวเล่นงานอย่างหนัก จนทำให้โฉมหน้าประวัติศาสตร์จีนเปลี่ยนไปมากมายอย่างไม่น่าจะเป็น

เชิงอรรถ

* ระบบการเทียบเสียงของจีนด้วยอักษรโรมันใช้ระบบพินอิน (Pinyin) และออกเสียงในสำเนียงจีนกลาง แต่จะให้ชื่อที่คุ้นเคยไว้ในวงเล็บ

** ภาควิชาสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

บทความนี้บรรยายในการประชุมสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2535

(1) กองทัพของคูบไลข่านที่ยกไปโจมตีญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1281 (พ.ศ. 1824) มีกำลังทหารประมาณ 140,000 คน

(2) คือ Alagakkonare

(3) ที่เซมูเตรา เจิ้งเหอได้ปราบกบฏผู้แย่งชิงราชสมบัติ จับหัวหน้ากบฏได้แล้วส่งตัวไปนครหนานจิง และถูกประหารชีวิตที่นั่น

(4) ชาวบ้านมักเรียกพระพุทธรูปรัตนนายก หรือ หลวงพ่อโต ที่วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่า ซำปอกง หรือ ซำปอกง อนึ่ง ในช่วงสำรวจทางทะเล กษัตริย์ไทยซึ่งปกครองที่

กรุงศรีอยุธยาในเวลานั้น คือ พระรามาธิบดี (พ.ศ.1938 - 1952) พระอินทราชา (เจ้านครอินทร์, พ.ศ. 1952 - 1967) และพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา, พ.ศ. 1967 - 1991) ในช่วง 28 ปี ดังกล่าว ไทยส่งทูตไปจีนรวม 28 ครั้ง ซึ่งต่ำกว่าช่วงเวลาก่อนนี้ แต่ก็สูงกว่าปรกติ (3 ปีครั้ง) ในความเห็นของ ดร.สืบแสง พรหมบุญ "ไม่มีผลทำให้ไทยถวายบรรณาการแก่จักรพรรดิจีนมากกว่าปรกติ (3 ปีครั้ง) จนผิดสังเกต" **ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย ค.ศ.1282 - 1853** ภาณุจัน อะของศรี แปล มูลนิธิโครงการตำราฯ 2525, หน้า 62-64.

(5) หม่าฮ้วน ร่วมเดินทางในกองเรือ เทียวที่ 1,4 และ 7.

- 1 K.M. Panikkar, **Asia and Western Dominance**, (London: George Allen & Unwin Ltd., 1959), p. 21.
- 2 Dun J. Li, **The Ageless Chinese, A History**. Third Edition, (New York: Charles Scribner' Sons, 1978) p. 289-295.
- 3 Edward L. Dreyer, **Early Ming China, A Political History, 1355-1435**, (Stanford: Stanford University Press, 1982),p. 198.
- 4 Dun J. Li, op. cit., p. 285. โรซาเออร์และแฟร์แบงค์ ก็มีความเห็นว่า "เหตุผลส่วนตัวมีบทบาทมากที่สุด" **ผู้อารยธรรมตะวันออก** เล่ม 3 จำนวน ทองประเสริฐ กับคณะแปล สมาคมสังคมศาสตร์ฯ.
- 5 Edward L. Dreyer, op. cit., p. 199.
- 6 Hok -Lan Chan, "Chien - wen, Yung-lo,Hung-his, Hsuan-te Reigns" **Cambridge History of China, Vol. 7, The Ming Dynasty 1368-1644, part I**, (Taipei: Caves Books Ltd., 1988),p.232.
- 7 **The Silk Road on Land and Sea**, (Beijing: China Pictorial Publishing Company, 1987), p. 229-232.
- 8 โรซาเออร์ และ แฟร์แบงค์, เรื่องเดียวกัน,หน้า 633.
- 9 Edward L. Dreyer, op. cit., p.198.
- 10 Dun J.Li,op.cit.,p.286.
- 11 ข้อมูลในการสำรวจทางทะเลทั้ง 7 ครั้งของเจิ้งเหอ ได้จาก Hok-Lam Chan, op. cit., p. 233-236, Edward L. Dreyer, op. cit., p. 195-198. Jacques Gernet, **A History of Chinese Civilization**, Translated by J.R. Foster, (Cambridge : Cambridge University Press, 1982), p. 401-402.
- 12 Ray Huang, **China, A Macro History**, Armonk : An East Gate Book, (M.E. Sharpe, Inc.,1989), p. 155-156.
- 13 Paul Kennedy. **The Rise and Fall of the Great Powers**, (London: Unwin Hyman, 1988), p.7. คิวดาเป็นเมืองท่าสำคัญทางตอนเหนือของแอฟริกา ด้านตะวันตก.

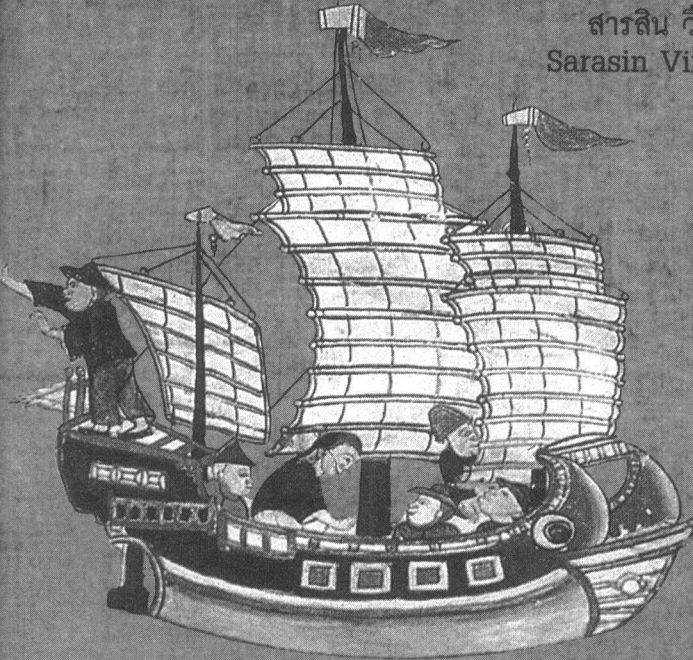

นตติ ปณณวสมา อากา
แสงสว่าง เสมอด้วยบุญญา ไม่มี

Tribute and Profit: Sino-Siamese Trade 1652-1853

จิ้มก้องและกำไร: การค้าไทย-จีน 2196-2396

สารสิน วีระผล
Sarasin Virapol

บรรณาธิการ : ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ กัญจิกา ศรีอุดม
ผู้แปล : พรรณงาม เฝ้าธรรมสาร, รังษิ์ ยืนโสภา, สมภาพร แลศโข

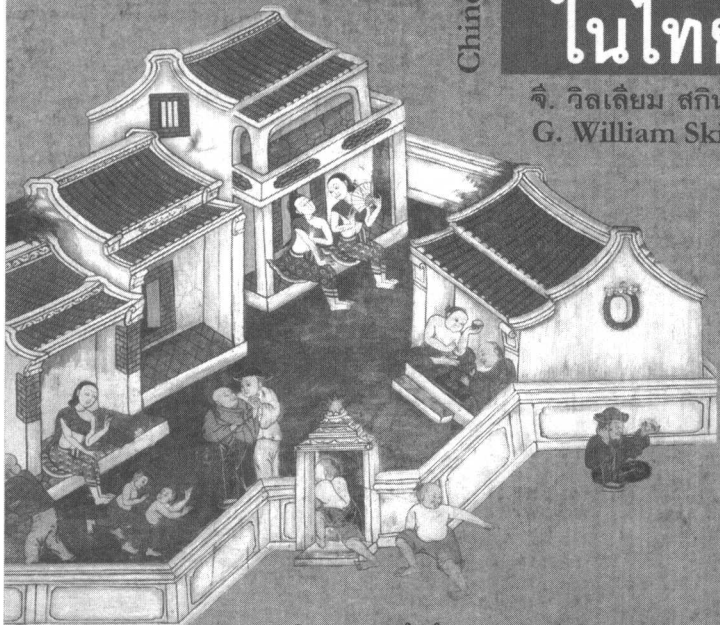

นตติ ปรณาสมา อามา
 แสดงต่าง เสนอด้วยปัญญา ไม่มี

Chinese Society in Thailand

สังคม ชน ในไทย

จี. วิลเลียม สกินเนอร์
 G. William Skinner

บรรณาธิการ และคำนำ : ชาญวิทย์ เกษตรศิริ
 ผู้แปล : พรรณี ฉัตรพลรักษ์, ภรณ์ กาญจนนัฐิ, ชื่นจิตต์ อำไพพรรณ,
 ปรีชา บุญญะศิริ, ม.ร.ว. ปรภายทอง สิริสุข, ศรีสุข ทวีธาประสิทธิ์

มูลนิธิไทยศึกษา

เลขอนุญาต ที่ ต. ๒/๒๕๑๙

เลขที่คำขอ ที่ ๒/๒๕๑๙

ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

ตามที่
ได้ขออนุญาตจัดตั้ง
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

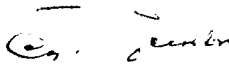
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย
๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่วราชนานาชาติ
๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสาร ทางวิชาการออกตีพิมพ์
๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งและ ข้อบังคับของกรรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชร เตียมโชค)
อธิบดีกรรมการศาสนา

กำหนดการสัมมนาวิชาการเรื่อง
30 ปี ความสัมพันธ์ไทย - จีน
600 ปี ซำปอกง/เจิ้งเหอ ๓๗ อยุธยาและอุษาคเนย์
30 Years Sino-Thai Relationships

600 Years Sam Po Kong/Zheng He & Ayutthaya and Southeast Asia

วันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ณ หอประชุมกองทัพเรือ
จัดโดยมูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ภาคเช้า

- 08.00 - 09.00 น. ลงทะเบียน
09.00 - 09.15 น. พิธีเปิดการประชุมสัมมนา
09.15 - 09.45 น. ปาฐกถานำเรื่อง "30 ปีความสัมพันธ์ไทย - จีน"
09.45 - 10.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
10.15 - 12.00 น. "ปัจจุบันและอนาคตของความสัมพันธ์ไทย - จีน" โดย
ดร.วรศักดิ์ มหัทธโนบล *คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ *คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
คุณทวี จงกิจถาวร *บรรณาธิการหน้าต่างประเทศ หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น*
รศ.ประทุมพร วัชรเสถียร *ดำเนินรายการ*
12.00 - 13.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

พิธีกร : สมฤกษ์ สือชัย

ภาคบ่าย

- 13.30 - 14.00 น. แนะนำหนังสือชุด "30 ปีความสัมพันธ์ไทย - จีน" โดย
ดร.สารสิน วีระพล , อ. ทรงยศ เวทพงษ์ และ พศ. อำนวยศักดิ์ เพชรเสถียรบัณฑิต
14.00 - 14.30 น. ปาฐกถาพิเศษเรื่อง "600 ปี ซำปอกง" โดย
Dr.Geoff Wade , National University of Singapore
14.30 - 15.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
15.00 - 17.00 น. "ซำปอกง / เจิ้งเหอ จีน อยุธยากับอุษาคเนย์" โดย
ดร.สืบแสง พรหมบุญ
อ.วีโรจน์ ตั้งวานิชย์
Bai Chun
คุณปรีวีวัฒน์ จันทร
ดร.ชานูวิทย์ เกษตรศิริ *ดำเนินรายการ*
17.00 - 17.15 น. ปิดการสัมมนา โดย *ศ.เสน่ห์ จามริก* ประธานมูลนิธิโครงการตำรา